

به نام خدا

واکاوی کتاب همراه مربی فهم قرآن دبیرستان

RahbareNojavan.ir

رویکردهای آموزش و ارزیابی

در آموزش فهم قرآن دبیرستان

چیزی که آموزش داده می‌شود را باید ارزیابی کرد.

پس باید معلوم شود هدف چیست.

وقتی هدف مشخص شد شیوه ارزیابی آنهم مشخص میشود

هدف کلی فهم قرآن

رویکرد اساسی آموزش قرآن در دبستان (۶ تا ۱۱ ساله) و دبیرستان (۱۲ تا ۱۸ ساله) این است که «تجربهٔ محسوس از انس با قرآن» برای یادگیرنده ایجاد کند؛ تا این تجربه برای یادگیرنده به سان ذخیره و محرکی باشد که پس از دوره سوم رشد به راحتی او را برای یادگیری قرآن و زندگی بر اساس قرآن سوق دهد.

«تجربهٔ محسوس از انس با قرآن»

دو رویکرد اساسی

تدریس فهم قرآن نه به عنوان تدریس تدبری سوره های قرآن بلکه پیگیری رویکرد تفکر شناختی در دبیرستان و انگیزش فعلی در دبستان است.

فهم قرآن دبستان ۶ تا ۱۱ سال

ماندگار کردن سوره به عنوان صورت
نهادی برای یک مفهوم یا معنا

برای همین، پرشدن ذخیره احساسی یادگیرنده از احساس های خوب مربوط به محتوای سوره، دغدغه آموزشی مربی است.

فهم قرآن دبیرستان ۱۲ تا ۱۸ سال

انجام فعالیتی که آن سوره را به «محل
اتصال او با جهان پیرامونی اش» تبدیل
می کند.

برای همین، درگیر کردن قوه توجهی یادگیرنده برای درک خود به عنوانی یک مخلوق از میان مخلوقات عالم، دغدغه آموزشی مربی است.

آموزش سوره‌های قرآن

یادگیری همه موضوعات درون سوره و همه آموزه‌های سوره، نمی‌تواند هدف آموزشی در دوره سوم رشد باشد. همچنین به صورت عملی، قرار دادن چنین هدفی، از اساس، اجراشدنی نیست هر چند که به صورت لفظی، به عنوان هدف قرار داده شود.

بنابراین برای آموزش قرآن در دوره سوم رشد، برای هر سوره، مطابق با محتوای خود سوره، یک **محور موضوعی** از میان همه موضوع‌های سوره انتخاب می‌شود و انواعی از فعالیت‌ها برای آن محور طراحی می‌شود.

کتاب فهم قرآن دبستان و دبیرستان همه موضوعات سوره‌ها را مشخص کرده و کتاب‌های آموزشی برای ایجاد انواعی از فعالیت‌های آموزشی در راستای تحقق یک محور موضوعی است. نه یاد دادن همه محتوای سوره

RahbareNojavan.ir

صفحه ۲۴ کتاب همراه مربی فهم قرآن

چگونه؟!؟

ابتدا نیاز دانش آموز
به مطالبی تحریک
میشود.

مسئولیت یافتن پاسخ
به خودش سپرده
میشود.

یا هدایت او برای جواب
سریعترین راه با استمداد از
سوره های انتخاب شده برای
او فراهم شده

با هدایت او به عمل این
فهم کاربردی می گردد.

با داشتن موضوعی که الان
به نیاز فهم آن پی برده رجوع
به قرآن برای او شیرین
می شود

فهم بیشتر با بحث و
گفتگوهای بیشتر و نیز تبیین
ابعاد دیگر آن مطلب و
موضوع

فهم کاربردی از قرآن همان چیزی است که درست در اقتضای این دوره قرار دارد و اگر چنین فهمی حاصل نشود آموزش قرآن از حالت اقتضای درونی او خارج شده است.

سه وضعیت کلی برای فهم هر سوره‌ای

وضعیت اول

ارتقای قدرت انس که با مراجعه مکرر و جهتدار به سوره برای فرد حاصل می‌شود.

وضعیت دوم

ارتقای دانش فرد است که با ایجاد نیاز و سوال در بستر رجوع به سوره و به تدریج و مرتبه‌بندی شده، برای فرد فراهم می‌گردد.

وضعیت سوم

تجربه زیستن با قرآن است که با تشویق به عمل کردن آنچه دانسته شده برای فرد پدیدار می‌شود. این تجربه بسیار مهتم است و به عنوان ذخیره‌ای شایسته در ارتقای توان‌های فرد در دوره‌های بعدی زندگی قابل بهره‌برداری است.

بهترین شیوه یادگیری قرآن، خواندن قرآن و سعی در فهمیدن آن به اندازه وسع و عمل به اندازه فهم است. این شیوه متناسب با شرایط و اقتضائات رشد در هفت سال سوم است که بلوغ عقلی در حال شکوفایی است و این کار به طور **طبیعی منجر به شکوفایی کاملتر عقل** می‌شود. زیرا با فهمی که در **اثر تفکر در قرآن** اتفاق می‌افتد، امکان شایستگی عمل بیشتر می‌شود و پس از انجام عمل شایسته به دلیل دریافتی از تجربه فهمی بیشتر نصیب فرد می‌شود.

وقتی افراد به این شیوه خو بگیرند می‌توانند در مرحله‌های بعدی با ارتقای شیوه‌های فهم، چرخه علم و عمل خود را تقویت کنند.

این موضوع یعنی هماهنگی علم و عمل از نیازهای اولیه و حتمی نوجوانان می‌باشد و نبود آن به عنوان یکی از مهم‌ترین اختلال‌های این دوره محسوب می‌شود.

همان فرایند تفکر

نمودار ص ۱۸۰

ابتدا نیاز دانش آموز
به مطالبی تحریک
میشود.

مسئولیت یافتن پاسخ
به خودش سپرده
میشود.

یا هدایت او برای جواب
سریعترین راه با استمداد از
سوره های انتخاب شده برای
او فراهم شده

با هدایت او به عمل این
فهم کاربردی می گردد.

با داشتن موضوعی که الان
به نیاز فهم آن پی برده رجوع
به قرآن برای او شیرین
می شود

فهم بیشتر با بحث و
گفتگوهای بیشتر و نیز تبیین
ابعاد دیگر آن مطلب و
موضوع

پس چی شد!؟

**میخواهیم نوجوان در فرایندی قرارگیرد و
با شیوه ای خو کند که پس از دوره
نوجوانی حتما به سمت خواندن قرآن
سوق پیدا کند.**

حالا ارزیابی چی؟!؟

در ارزیابی **نشانه‌هایی دنبال** می‌شود و امید است که تحول یادگیرنده بر اساس عمق ارتباط او با سوره‌ها و آیات وحی که در دوره‌های بعدی زندگی‌اش تجربه خواهد شد بسیار عمیق‌تر باشد.

یعنی بداند خواندن قرآن منفعت دارد.
دقیقا همین وضعیت من و شما ..

در اینجا باید شاهد اول تغییر در رویکرد خودمان هم باشیم. نه صرفا در گفتار بلکه در نوع آموزش ..

منفعت داشتن رو چطوری بفهمیم:

وقتی به وسیله تامل در آیات نورانی قرآن، می‌توان قدرت ف

وقتی با دانستن قانون‌های بر گرفته از آیات آن، می‌توان معی
برای انجام درست و شایسته کارها به د

وقتی با عمل به قرآن به طور تکوینی قدرت هوشیاری افراد
محسوس با

وقتی با انس با قرآن عواطف و مهربانی‌ها شکوفا

وقتی با خواندن قرآن، شادابی و طراوت در افراد افزایش پید

در ارزیابی **نشانه‌هایی دنبال** می‌شود و امید
است که تحول یادگیرنده بر اساس عمق
ارتباط او با سوره‌ها و آیات وحی که در
دوره‌های بعدی زندگی‌اش تجربه خواهد شد
بسیار عمیق‌تر باشد.

یعنی بداند خواندن قرآن منفعت دارد.
دقیقا همین وضعیت من و شما ..

در اینجا باید شاهد اول تغییر در رویکرد
خودمان هم باشیم. نه صرفا در گفتار بلکه
در نوع آموزش ..

سه وضعیت ارزیابی پس از مطالعه ۴ کتاب فهم قرآن

وضعیت اول

ارتقای قدرت انس که با مراجعه مکرر و جهتدار به سوره برای فرد حاصل می‌شود.

فعال شدن عواطف نسبت به قرآن و مطالعه قرآن انس با قرآن

وضعیت دوم

ارتقای دانش فرد است که با ایجاد نیاز و سوال در بستر رجوع به سوره و به تدریج و مرتبه‌بندی شده، برای فرد فراهم می‌گردد.

رویکرد احصا قانون‌هایی از قرآن برای عمل شایسته

وضعیت سوم

تجربه زیستن با قرآن است که با تشویق به عمل کردن آنچه دانسته شده برای فرد پدیدار می‌شود. این تجربه بسیار هفتنم است و به عنوان ذخیره‌ای شایسته در ارتقای توان‌های فرد در دوره‌های بعدی زندگی قابل بهره‌برداری است.

مطالعه و تأمل در قرآن برای فعال شدن قدرت فکر

سه وضعیت ارزیابی پس از مطالعه ۶ کتاب فهم قرآن

وضعیت اول

ارتقای قدرت انس که با مراجعه مکرر و جهتدار به سوره برای فرد حاصل می‌شود.

فعال شدن عواطف نسبت به قرآن و مطالعه قرآن انس با قرآن

وضعیت دوم

ارتقای دانش فرد است که با ایجاد نیاز و سوال در بستر رجوع به سوره و به تدریج و مرتبه‌بندی شده، برای فرد فراهم می‌گردد.

رویکرد احصا قانون‌هایی از قرآن برای عمل شایسته

وضعیت سوم

تجربه زیستن با قرآن است که با تشویق به عمل کردن آنچه دانسته شده برای فرد پدیدار می‌شود. این تجربه بسیار هفتنم است و به عنوان ذخیره‌ای شایسته در ارتقای توان‌های فرد در دوره‌های بعدی زندگی قابل بهره‌برداری است.

مطالعه و تأمل در قرآن برای فعال شدن قدرت فکر

ارزیابی هر سال آموزش و هر کتاب بر اساس چرخه تفکر

موضوع انتخاب شده برای هر سوره و تقسیم آن در یک یا چند درس و سپس طراحی فعالیت‌هایی در ضمن هر درس، تضمین کننده دستیابی به آن اهداف و غایت‌های ترسیم شده در کتاب طرح فهم قرآن دبستان و دبیرستان است.

با فعالیت‌های طراحی شده در شش کتاب درسی فهم قرآن دوره سوم رشد (دبیرستان) انواعی از تفکرهای یادشده در کتاب طرح فهم قرآن دبستان و دبیرستان در صفحه‌های ۱۸۰ تا ۱۸۳ محقق می‌شود. فعالسازی انواعی از تفکرها در ضمن اهداف درس‌هاست که امید است با فعالیت‌های طراحی شده محقق شود. نسبت کتاب‌های ششگانه طرح بیان شده در آن جدول‌ها، نسبت میان طراحی و گام‌های عملیاتی است. اشاره به تقویت توان‌هایی مانند داشتن قدرت گزاره‌نویسی که مربوط به توان تدبر است، مقصود این کتاب‌ها نیست و اگر به آنها به نوعی اشاره می‌شود به دلیل ایجاد پس زمینه برای مراحل بعدی فهم قرآن است.

سال آموزش	روند موضوعات اساسی هر سال (مناسب برای ارزیابی وضعیت دوم)	محوریت سال آموزش بر چرخه تفکر	نوع ارزیابی
سال اول	تقویت حرکت	شماره ۱ . سوال	ارزیابی با سنجش مدیریت سوال
سال دوم	تقویت دیدن برای بینش یافتن	شماره ۲ . ارتباط با نیاز	ارزیابی با سنجش احاطه به نیازها
سال سوم	تقویت تغییر برای تحول یافتن	شماره ۳ و ۴ . رجوع و اصلاح تعاریف	ارزیابی با سنجش میزان توانایی مواجهه با تعاریف
سال چهارم	تقویت راهیابی بر اساس اتصال	شماره ۵ و ۶ . رجوع به علم و عالم و دریافت علم	ارزیابی با سنجش قدرت دستیابی به علم تا عمل
سال پنجم	تقویت ارتقای زندگی بر اساس سیر یافتن	شماره ۷ و ۸ و ۹ . به کاربرستن و احسان و حسن و حسنه	ارزیابی با سنجش ارتقای حسن گزینی
سال ششم	تقویت دستیابی به ثمره بر اساس استمرار	کل چرخه تفکر	ارزیابی با سنجش میزان دریافت های حقایق و مدیریت آنها

باتشکر از توجه شما

RahbareNojavan.ir